

АСПЕКТИ АДАПТАЦІІ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ДО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

КАРНАУХОВА Г.С.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м.Одеса, Україна

З початком нового навчального року в закладах вищої освіти настає визначна подія – прихід нових студентів. Вчорашні школярі зазвичай мають різний вихідний рівень та обсяг знань, отже, процес пристосування кожного першокурсника до нових умов життя та навчання буде мати індивідуальні прояви.

Навчання у вищому навчальному закладі для сучасних молодих людей є одним із найважливіших періодів їхнього життя, зростання як особистості та становлення як фахівця. Визначальним етапом адаптації є перший курс.

Від того, які саме засоби пристосування до нових умов будуть обрані та закріплені особистістю, залежить майбутня професійна самореалізація людини.

Загальновідомо, що шкільні методи навчання докорінно відрізняються від організаційних форм навчального процесу в сучасних закладах вищої освіти, які характеризуються високою інтенсивністю та значним обсягом навчального матеріалу до опрацювання.

Перехід від шкільного типу навчання до типу самонавчання вищого навчального закладу характеризується відсутністю постійного контролю; новими формами навчання (лабораторних робіт, лекцій, практичних занять); складністю адаптації в студентській групі; великою кількістю викладачів і відсутністю особистого підходу з їхнього боку.

У більшості першокурсників ламаються шкільні стереотипи, зростає навчальне навантаження, виникає необхідність самостійно розподіляти час для навчання.

Студенти повинні вивчити організаційну структуру навчального закладу, вимоги та норми, прийняти ці вимоги, визначити свої права та обов'язки. Не менш важливим аспектом адаптації є налагодження відносин з викладачами та адміністрацією.

Результати психологічної адаптації студента можуть бути як позитивними, так і негативними. Студент може повністю включитися в навчальну діяльність та життя колективу, а може пристосуватися до навчальної діяльності, дотримуючись основних норм і вимог (для уникнення неприємностей), але не сприймати їх. В умовах війни через постійне занепокоєння за себе та своїх рідних виникають також психологічні проблеми, що ускладнює процес адаптації до навчання.

Реалізація освітнього процесу в Україні відбувається у форматах дистанційного та змішаного навчання. Наш навчальний заклад не залишається осторонь проблем своїх студентів, які змушені адаптуватися до навчання під час війни. Студенти-першокурсники мають можливість вчитися в очному режимі. Адже, незважаючи на необхідність дистанційного навчання, воно стає головною перешкодою психологічної адаптації студентів. Серед причин можна назвати:

- збільшення обсягу самостійної роботи;
- відсутність соціального контакту (студенти перестають взаємодіяти з одногрупниками в спільних чатах);
- вимога наявності комп'ютера, стабільного Інтернету та необхідного програмного забезпечення;
- самодисципліна (студенти відволікаються, займаються іншими справами під час пар);
- обмежена можливість консультування з викладачем;
- переривання занять через повітряні тривоги та ін.

Через нестабільну ситуацію в країні, на жаль, можемо спостерігати у першокурсників зміну пріоритетів та втрату мотивації до високих результатів в навчанні. Серед рекомендацій з метою полегшення адаптації студентів-першокурсників до навчального процесу можна запропонувати наступне (ці заходи традиційно проводяться в нашій академії):

- ознайомлення першокурсників з навчальними аудиторіями, з усіма підрозділами вищого навчального закладу (деканат, кафедра, бібліотека тощо);
- ознайомлення з розкладом занять групи; обов'язкове уточнення розкладу час від часу (у куратора, старости, на сайті академії);
- знайомство з однокурсниками, викладачами, куратором, старостою групи.

Дуже важливим є стимулювання студента до самореалізації в студентському середовищі, підтримка і допомога в адаптації з боку психологів та кураторів.

Значною мірою, результативність процесу пристосування студентів-першокурсників до особливостей умов навчання у закладах вищої освіти залежить від здатності колективу викладачів забезпечити його організованість, керованість і планомірність.

Одним з основних показників адаптованості студента є його успішність в навчанні без постійного контролю з боку батьків та педагогів. Незадоволеність студента власними аналітичними здібностями та вмінням ефективно використовувати інформацію проявляється у лінощах, відчутті нудьги, апатії.

Питання, пов'язані з формуванням адаптації студентів-першокурсників до освітнього середовища закладів вищої освіти, мають повсякчас залишатися у центрі уваги як науковців, так і викладачів.